

УДК 330.131.7: [005.336.6:336.71

Н. П. Шульга,
д. е. н., професор, завідувач кафедри банківської справи,
Київський національний торговельно-економічний університет
 ORCID ID: 0000-0002-2010-5884

Д. В. Баланчук,
молодший науковий співробітник,
Київський національний торговельно-економічний університет
 ORCID ID: 0000-0002-3612-1336

DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.21

ФЕНОМЕН РИЗИКУ РЕПУТАЦІЇ БАНКУ

N. Shulga,
Doctor of Economic Sciences, prof., Kyiv National University of Trade and Economics

D. Balanchuk,
junior research fellow, Kyiv National University of Trade and Economics

PHENOMENON OF THE BANK'S REPUTATIONAL RISK

Надмірне прийняття ризиків, неефективна практика управління ними, незадовільний фінансовий стан банків призводять до підвищеного ризику репутації, яка справляє негативний вплив на їх здатність залучати депозити, інвестиції та капітал. Це зумовлює необхідність підвищеної уваги до ризику репутації банків.

У статті розглянуто методичні підходи до визначення місця ризику репутації та його взаємопов'язаності з іншими видами банківських ризиків. Узагальнено різні точки зору щодо тлумачення ризику репутації банку. Наведено авторське розуміння поняття "ризик репутації банку", яке розглядається одночасно в системі координат "ймовірність та причини виникнення, наслідки настання". Визначено особливості ризику репутації банку та обґрунтовано його дуалістичну природу, що дозволяє ідентифікувати місце цього ризику в інтегрованій системі ризик-менеджменту та налагодити процес його ефективного управління.

Excessive risk taking, ineffective management practices, and unsatisfactory financial status of banks lead to increased reputational risk, which has a negative impact on their ability to attract deposits, investments and capital. This leads to the need for increased attention to the risk of reputation of banks.

The article deals with methodical approaches to determining the place of reputation risk and its interrelation with other types of bank risks. The first methodological approach is to distinguish the reputation risk as an independent one; the second — to treat it as a kind of individual risks (in particular, compliance or operational). The essence of the third approach is to consider the risk of reputation of the bank as a secondary one, as a result of the onset of primary risks (credit, market, operational, etc.), that is, one of them or several simultaneously.

There are generalized different points of view regarding the interpretation of the bank's reputation risk. The author's understanding of the concept of "risk of reputation of the bank" is presented, which is considered simultaneously in the coordinate system "probability and causes of occurrence, consequences of the offensive". The features of the bank's reputation risk are identified, namely: it has a priority among all other risks; may occur suddenly as a result of the occurrence of risk factors generated by the primary risks of the bank and specific risk factors; not predictable; not regulated by supervisors; it is not intended to create special reserves and capital to cover losses; is a consequence of both the ineffectiveness of bank management and the occurrence of discrete risk events, and therefore requires special management approaches.

The dual nature of reputation risk is substantiated and it is proposed to consider it in a two-vector plane, which allows identifying the place of this risk in the integrated risk management system and establishing the process of its effective management. It has been established that, on the one hand, the reputation risk can arise as a result of the actions of other types, and on the other — the appearance of specific risk factors, such as false data, published in the media. This approach means that the effectiveness of managing a bank's reputation risk depends on both the effectiveness of risk management and the compliance and adequacy of the internal and external communications policy, which should be monitored by the communications department.

Ключові слова: ризик репутації, прозорість, операційний ризик, ризик комплаєнс, ризик ліквідності, політика комунікацій.

Key words: reputational risk, transparency, operational risk, compliance risk, liquidity risk, communications policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвитку кризових явищ у банківській сфері сприяли такі фактори, як орієнтація на різке зростання обсягів кредитного портфеля за одночасного зниження стандартів кредитування клієнтів, надання кредитів фізичним особам в іноземній валюті;

стимулювання менеджменту банків, насамперед, на отримання прибутків без урахування рівня ризиків банківських операцій; неефективна політика центральних банків тощо. Внаслідок дії цих факторів банки стикнулися зі суттєвим зниженням їх репутації.

Надмірне прийняття ризиків, неефективна практика управління ними, незадовільний фінансовий стан призводять до підвищеного ризику репутації, яка негативно впливає на здатність банків залучати депозити, інвестиції та капітал. Це зумовлює необхідність підвищеної уваги до ризику репутації банків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та практичні аспекти ризику репутації банку знайшли відображення в документах Базельського комітету з банківського нагляду, ЄБРР, МВФ, Банку міжнародних розрахунків (БМР), Європейської банківської організації, центральних та комерційних банків, в працях зарубіжних і вітчизняних вчених. Дослідження сутності ризику репутації здійснені зарубіжними вченими: Фомбраном Ч., Кройтцером Р., Гріффіном Е., Заманом А., Ларкіним Дж., Хані Г., та вітчизняними — Чорною О., Філатовим Б., Кузнецовою Л., Христиним А., Буряк А., Римар А. та ін.

Незважаючи на наявність праць, присвячених тлумаченню ризику репутації, існує необхідність у розширенні спектру та глибини наукового дослідження, присвяченого даній проблематиці. Гострота вирішення цієї проблеми посилюється тим, що вивчення феномену ризику репутації наразі перебуває у стадії зародження порівняно з іншими видами ризиків, що обумовлює нагальну потребу в цьому дослідженні.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення сутності та особливостей ризику репутації банку, а також його місця в ієрархії банківських ризиків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Природа ризику репутації є багатогранною, що обумовлено численними факторами, які призводять до його виникнення. З огляду зазначеного існують різноаспектні думки до його виокремлення. У контексті зазначеної проблематики були проаналізовані позиції:

— міжнародних фінансових інститутів (ЄБРР, БМР, Базельського комітету з банківського нагляду, центральних банків окремих країн (Канади, США); ЕВА (The European Banking Authority — Європейської Банківської Організації), окремих зарубіжних банків, зокрема Deutsche Bank, HSBC Holdings plc, Royal Bank Of Scotland та Pekao Bank;

— вітчизняних банків та банків з іноземним капіталом, сукупний обсяг капіталу, активів та зобов'язань яких складає відповідно: 89,3%, 94,8% та 93,8% від аналогічних показників по банківській системі України;

— зарубіжних та вітчизняних вчених.

До вибірки увійшли банки, за якими у публічному доступі представлена інформація щодо ризику репутації. У процесі дослідження зверталася увага на тлумачення ризику репутації, наявність у банку відповідної політики, а також організацію управління ним.

Результати проведеного дослідження дозволили виявити декілька методичних підходів щодо визначення місця ризику репутації та його взаємопов'язаності з іншими видами банківських ризиків. Перший з них полягає у виокремленні ризику репутації в якості самостійного виду; другий — трактуванні його як різновиду окремих ризиків (зокрема, комплаєнс або операційного). Сутність третього підходу зводиться до розгляду ризику репутації банку в якості вторинного, внаслідок настання первинних ризиків (кредитного, ринкового, операційного тощо), тобто одного з них або кількох одночасно.

Прихильниками першого підходу є АТ "Укресімбанк", що виділяє ризик репутації як самостійний вид поряд із кредитним, ліквідності, ринковим, операційним, а також стратегічним [1], ПАТ "Промінвестбанк" [2], АТ "Сітібанк" [3], АТ "ІНГ Банк Україна" [4], АТ "Дойче Банк ДБУ" [5], АТ "Піреус Банк МКБ" [6], АТ "Банк

Форвард" [7], АТ "СЕБ Корпоративний Банк" [8], АТ "Кредит Європа Банк" [9].

Основними ризиками для Банку Пекао є кредитні ризики, ліквідність, ринкові ризики та операційний ризик. Крім того, група ідентифікує наступні ризики у своїй діяльності: бізнес, нерухомість, фінансові інвестиції, модель, макроекономічні, репутаційні ризики, ризики відповідності, ризик надмірного впливу та ризику банківського страхування [10].

Другий методичний підхід притаманний окремим іноземним і вітчизняним банкам. Зокрема, АБ "Укргазбанк", АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "Прокредит Банк", АТ "ПУМБ", АТ "Таскомбанк" розглядають ризик репутації як складову комплаєнс-ризиків [11—15]. Аналогічної позиції дотримується АТ "Альфа-Банк", який у контексті ризику комплаєнс наголошує, що нездатність передбачати вплив неналежних дій працівників банку може призвести до негативного суспільного резонансу та завдати шкоди репутації банку, навіть якщо не буде порушено вимог законодавства України [16]. АТ "Сбербанк" вважає за необхідне підтримувати постійний достатній рівень ліквідності для погашення своїх зобов'язань у належний строк як у звичайних, так і в надзвичайних умовах, не несучи при цьому невиправданих збитків і без ризику для репутації банку [17]. АТ "ОТП Банк", АТ "Кредитвест Банк" та АТ "Банк Кредит Дніпро" пов'язують виникнення ризику репутації із втратою ліквідності та операційним ризиком [18—20].

Доречно зауважити, що втрата репутації банку в минулому, зазвичай, відносилася до операційного ризику. Проте внаслідок підвищення значущості ризику репутації банки та органи нагляду почали визнавати його як окремий вид ризику, яким необхідно відповідним чином управляти.

Третью методичного підходу дотримуються Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Банк міжнародних розрахунків, Базельський комітет з банківського нагляду, центральні банки окремих країн (США, Канади); потужні зарубіжні банки Deutsche Bank, HSBC Holdings plc, Royal Bank Of Scotland та Pekao Bank.

У настанові ЄБРР щодо практики визначення апетиту банків до ризиків зазначається, що ризик репутації може виникнути у зв'язку з втратою бізнесом прибутків через зниження довіри до нього внаслідок реалізації іншого ризику. При цьому наголошується, що до операційного цей ризик не відноситься [21]. Банком міжнародних розрахунків ризик репутації розглядається як вторинний ризик, який виникає внаслідок фінансового, операційного та політичного ризиків [22].

Значну увагу ризику репутації приділяють центральні банки світу. Майже одноставно вони стверджують, що ризик репутації має наслідковий характер, тобто виникає від інших видів ризику. Це означає, що ризик репутації можна знизити завдяки налагодженню ефективного управління іншими первинними ризиками, тобто ліквідності, операційного, комплаєнс тощо [23].

Доречно зауважити, що НБУ до сих пір не запропонував однозначного відношення до цього ризику. Відповідно до "Методичних вказівок з інспектування банків "Система оцінки ризиків", схвалених Постановою Правління НБУ від 15.03.2004 № 104 регулятор серед дев'яти ризиків виділяє окремо ризик репутації банку. Водночас у документі "Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах", затвердженого Постановою Правління НБУ від 11.06.2018 № 64 серед суттєвих ризиків регулятор не виокремлює ризик репутації банку, а відносить його до комплаєнс ризику [24; 25].

За результатами наукових міркувань була висунута гіпотеза, що ризик репутації виникає через появу ризик-факторів, які є генераторами окремих суттєвих ризиків банку, а також специфічних ризик-факторів. Для підтвердження цієї гіпотези розглянемо ризик-фактори по окремих видах суттєвих банківських ризиків. Ри-

зик репутації може виникнути в банку внаслідок ризикових подій, зокрема: неумисного або недбалого ставлення до професійних обов'язків перед клієнтами (уключаючи неналежну якість рекомендацій) або в результаті недосконалої продукції банку; збоїв у підготовці та виконанні операцій; претензійних вимог клієнтів щодо отриманих неякісних консультативних послуг тощо, які є носіями операційного ризику.

Одночасно ризик репутації з'являється у банку через дію чинників ризику комплаєнс, наприклад: конфлікту інтересів всередині банку; порушення вимог законодавства України (податкового, законодавства про захист прав споживачів, трудового, антимонопольного, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, інших законів, нормативно-правових актів Національного банку) тощо. До того ж, ризик репутації на практиці може реалізуватися внаслідок порушення банком нормативів/коєфіцієнтів ліквідності, норм обов'язкового резервування, установлених НБУ; відтоку коштів клієнтів через появу негативної інформації в засобах масової інформації тощо [25].

Вищезазначене надає підстави стверджувати, що ризик репутації має одночасно властивості не тільки операційного та комплаєнс, але й інших видів ризиків банку, а отже, відображенням одного чи сукупності ризиків. До того ж, ризик репутації може з'явитися при виникненні специфічних ризик-факторів, наприклад, появи неправдивої інформації про банк, що зашкоджує його репутації.

У нормативних документах НБУ визначає ризик репутації з певними відмінностями. Так, у згаданих вже методичних вказівках з інспектування банків регулятор розглядає ризик репутації як "наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливе сприйняття іміджу фінансової установи клієнтами, контрагентами, акціонерами (учасниками) або органами нагляду" [24]. Дещо розширене тлумачення можна зустріти у постанові Правління Національного Банку України "Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу" № 417 від 26.06.2015 р., а саме: "ризик репутації — це наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливе сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, потенційними інвесторами або органами нагляду, який впливає на спроможність банку встановлювати нові відносини з контрагентами, надавати нові послуги або підтримувати наявні відносини, та може призвести банк (або його керівників) до фінансових втрат або зменшення клієнтської бази, притягнення до адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності" [26]. Водночас, в іншому документі НБУ наводить таку інтерпретацію ризику репутації банку: "це імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливого сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, акціонерами, наглядовими та контролюючими органами" [25]. Нам видається, що останній варіант визначення ризику репутації банку є більш коректним.

Базельський комітет з банківського нагляду визначає ризик репутації банку як ризик, що виникає внаслідок негативного сприйняття з боку клієнтів, контрагентів, акціонерів, інвесторів і регуляторів, який може вплинути на здатність банку підтримувати наявні або встановлювати нові ділові відносини та отримувати тривалий доступ до джерел фінансування [27].

Широка палітра наукових думок, позицій наглядових органів, банків, міжнародних фінансових інститутів виникла внаслідок того, що ризик репутації залежить від численних ризик-факторів. При цьому ризик репутації розглядається як ризик:

— можливого ушкодження бренду та репутації банку, а також пов'язаний з цим ризик доходів, капіталу або ліквідності [28; 29];

— несприятливого сприйняття іміджу фінансової установи зацікавленими сторонами [6; 7; 9; 30; 31; 32];

— невиконання очікувань зацікавлених сторін внаслідок будь-якої події, поведінки, дії чи бездіяльності, як самого банку [33];

— ймовірних фінансових втрат або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів, або зменшення надходжень від контрагентів через формування в суспільстві негативного уявлення про фінансову стабільність банку або якість продуктів та послуг, невиконання (порушення) ним зобов'язань перед клієнтами або втрати репутації внаслідок дії різних чинників [11; 34—37].

Окремі дослідники підходять до визначення ризику репутації як економічної категорії. Зокрема, Ковтун В. наводить наступне тлумачення ризику репутації — "це соціально-економічна категорія, яка може слугувати кількісною оцінкою (індикатором) рівня суспільної довіри до банку, та характеризується наявним або потенційно можливим ризиком для надходжень та капіталу, зі зазначенням причин виникнення ризику" [38]. Дещо подібне розуміння ризику репутації можна зустріти в роботі Бурак А. та Римара А., які розглядають ризик репутації "як економічну категорію, дія якої виникає при здійсненні підприємницької (чи іншої) діяльності, пов'язана з появою реальних/потенційних загроз діловій репутації підприємства та ймовірністю настання позитивних зрушень у репутаційних стратегічних активах підприємства" [39].

Дещо своєрідним є тлумачення ризику репутації, яке викладене в науковій праці Хані Г. На його думку, ризик репутації — це неспівпадіння між реальними діями, поведінкою чи станом справ у компанії з очікуваннями стейкхолдерів. Чим більшою є ця розбіжність, тим більша ймовірність настання ризикової ситуації, яка переростає в загрозу діяльності компанії. Автор наголошує, що очікування стейкхолдерів є завжди динамічними, вони рухливі й підпадають під різноманітні впливи: висвітлення діяльності у ЗМІ, новин з ринків, заяв конкурентів тощо [40].

Іншу точку зору щодо ризику репутації наведено в роботі Гріфіна Е. На його думку, ризик репутації — це стан, який може настати внаслідок інцидентів або гліючих ризиків, які можуть бути кризою або перерости в неї [41].

Отже, у вищенаведених визначеннях ризику репутації банку наголошується увага на окремі його аспекти або їх комбінацію: причину виникнення (наприклад, розбіжність між очікуваннями зацікавлених сторін та фактичним станом справ в банку); ймовірність настання; наслідки (пошкодження бренду та репутації — первинний характер; втрата доходів, капіталу або ліквідності, відсутність доступу до джерел ресурсів — вторинний характер).

Отже, будь-який ризик варто розглядати в системі координат: "імовірність та причини виникнення ризику, наслідки настання". З огляду зазначеного, можна навести наступне стисле тлумачення ризику репутації — це імовірність настання ризикових подій, які загрожують репутації банку та призводять до негативних потенційних наслідків. Такими наслідками можуть бути санкції регуляторних і контролюючих органів; рішення судів про відшкодування коштів клієнтам та контрагентам; нездатність зберегти існуючу клієнтську базу та залучити нових клієнтів, а також багато інших, що, у свою чергу, унеможлиблює постійний доступ банку до джерел фінансування за прийнятною ціною, або призводить до збитку, або недоотримання доходів, або втрати капіталу.

Феномен ризику репутації банку проявляється в його особливостях:

— має пріоритетне значення серед всіх інших ризиків, оскільки втрата репутації банку може призвести не лише до суттєвих втрат різного характеру, але й припинення банківської діяльності;

— може виникати раптово як результат настання ризик-факторів, породжених первинними ризиками банку так і специфічними ризик-факторами;

— з'являється у випадку втрати довіри зацікавлених сторін до банку;

— не піддається прогнозуванню;

— не регулюється органами нагляду;

— на покриття втрат не передбачається формування спеціальних резервів та капіталу;

— є наслідком як неефективності банківського менеджменту в цілому, так і настання дискретних ризикових подій, а тому вимагає особливих підходів до управління.

Виклики світової фінансової кризи переконливо довели, що найбільшою цінністю банку є його репутація, оскільки її високий рівень приваблює клієнтів, контрагентів, інвесторів, зміцнює ринкову позицію та знижує вартість залучення капіталу.

Репутація банку може бути мінливою та неконтрольованою. Вона формується роками, але може бути втрачена внаслідок настання незначних інцидентів або кризи. Жорстка конкуренція на фінансовому ринку призводить до значного впливу третіх сторін на репутацію банку, а також на наслідки і ситуації, які не передбачаються. Внаслідок цього позитивна репутація раптово може перетворитися на негативну.

У банку може виникнути серйозна стресова ситуація, яку важко буде виправити. Вжиття заходів, спрямованих на ліквідацію наслідків втрати репутації, вимагає величезних зусиль і значних ресурсів. Зазвичай, втрати на відновлення зруйнованої репутації є суттєво вищими, ніж на її підтримання, а тому банки повинні не допускати ризик-подій, які можуть призвести до несприятливого їх сприйняття зацікавленими сторонами. З метою уникнення витрачання значної суми коштів на відновлення репутації, банки мають сформувані чіткі уявлення про ризик репутації.

На нашу думку, ризик репутації має дуалістичну природу, а відтак пропонуємо розглядати його у двох-векторній площині, що дозволяє ідентифікувати місце цього ризику в інтегрованій системі ризик-менеджменту. Встановлено, що з однієї сторони, ризик репутації може виникнути як результат дії інших видів ризиків, а з другої — появи специфічних ризик-чинників, наприклад неправдивих даних, оприлюднених в засобах масової інформації. Такий підхід означає, що ефективність управління ризиком репутації банку залежить як від дієвості ризик-менеджменту та комплаєнс так і адекватності політики внутрішніх та зовнішніх комунікацій, реалізацію якої має відстежувати підрозділ зв'язків із громадськістю.

Саме фахівці цього підрозділу мають надавати Правлінню та Раді своєчасну та повну інформацію про виявлені сигнали щодо специфічних факторів ризику, які загрожують чи можуть у майбутньому загрожувати репутації банку.

Найбільшою цінністю банку є його репутація, яка має статус нематеріального активу, роль якого в майбутньому буде зростати. Ризик репутації має бути врахований при формуванні інтегрованої системи управління ризиками банку, капіталу, плану ліквідності та розробці процедур стрес-тестування.

ВИСНОВКИ

Існує декілька методичних підходів щодо визначення місця ризику репутації та його взаємопов'язаності з іншими видами банківських ризиків. Перший з них полягає у виокремленні ризику репутації в якості самостійного виду; другий — трактуванні його як різновиду окремих ризиків, третій — розгляду його в якості вто-

ринного, внаслідок настання первинних ризиків (кредитного, ринкового, операційного тощо), тобто одного з них та/або кількох одночасно.

За результатами дослідження встановлено, що ризик репутації має одночасно властивості не тільки операційного та комплаєнс, але й інших видів ризиків банку, а отже — відображенням одного чи агрегації різних ризиків. До того ж, ризик репутації може з'явитися при виникненні специфічних йому притаманних ризик-факторів, наприклад, появи неправдивої інформації про банк, що зашкоджує його репутації.

Під час визначення ризику репутації банку наголошується увага на окремі його аспекти або їх комбінацію: причину виникнення, ймовірність настання, наслідки. З огляду зазначеного, будь-який ризик варто розглядати в системі координат: "ймовірність та причини виникнення ризику, наслідки настання". У стислому вигляді, ризик репутації можна розглядати як ймовірність настання ризикових подій, які загрожують репутації банку та призводять до негативних потенційних наслідків.

Феномен ризику репутації банку проявляється в його особливостях: має пріоритетне значення серед всіх інших ризиків; може виникати раптово як результат настання ризик-факторів, генерованих первинними ризиками банку так і специфічними ризик-факторами; не піддається прогнозуванню; не регулюється органами нагляду; не передбачається формування спеціальних резервів та капіталу на покриття втрат; є наслідком як неефективності банківського менеджменту, так і настання дискретних ризикових подій, а тому вимагає особливих підходів до управління.

Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на розробку концепції управління ризиком репутації, яка базується на визначенні економічної природи та оцінюванні найціннішого нематеріального активу банку, що виступає фундаментом для його розвитку та позитивного сприйняття усіма зацікавленими сторонами.

Література:

1. Звіт керівництва (Звіт про управління) ПАТ "Укресімбанк" за 2018 рік. URL: <https://www.eximb.com/assets/files/download/a-1-1-2-stand-alone-fs-exim-2018-united2.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).
2. Звіт керівництва (Звіт про управління) ПАТ "Промінвестбанк" за 2018 рік. URL: <https://www.pib.ua/userfiles/files/ManagementReport2018.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).
3. Звіт керівництва (Звіт про управління) АТ "Сітібанк" за 2018 рік. URL: https://www.citigroup.com/citi/about/countries-and-jurisdictions/data/ukraine/ukr_management_report_2018_jsc.pdf (дата звернення: 12.06.2019).
4. Річний звіт АТ "ІНГ Банк Україна" за 2018 рік. URL: https://www.ingbankukraine.com/media/2904076/ing-ifrs-fs_2018-ukr_full-scan-secured.pdf (дата звернення: 12.06.2019).
5. Звіт про управління АТ "Дойче Банк ДБУ" за 2018 рік. URL: https://www.db.com/ukraine/docs/Management_report_2018_Ukr.pdf (дата звернення: 12.06.2019).
6. Фінансова звітність АТ "Піраеус Банк МКБ" за 2018 рік. URL: [http://www.piraeusbank.ua/i_upload/Piraeus%20Bank%20ICB_18_UKR\(1\).pdf](http://www.piraeusbank.ua/i_upload/Piraeus%20Bank%20ICB_18_UKR(1).pdf) (дата звернення: 12.06.2019).
7. Фінансова звітність АТ "Банк Форвард" за 2018 рік. URL: <https://www.forward-bank.com/about/recording/2019/2604/FZ2018.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).
8. Звіт керівництва (Звіт про управління) АТ "СЕБ Корпоративний Банк" за 2018 рік. URL: https://sebgroupp.com/siteassets/about_seb1/our_locations/ukraine/financial_reporting/2018/2018-year-report.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

9. Фінансова звітність АТ "Кредит Європа Банк" за 2018 рік. URL: http://www.crediteurope.com.ua/assets/uploads/docs/reports/Finance_Report_2018.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

10. Звіт про діяльність Банку Pekao S.A. за 2018 рік. URL: <https://www.pekao.com.pl/dam/jcr:5e9d6839-f2e1-458c-8144-027a81d0c06c/Pillar%203%20Pekao%20Group%202018.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).

11. Річний звіт АБ "Укргазбанк" за 2018 рік. URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/richniy_zvit_2018.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

12. Звіт керівництва (Звіт про управління) АТ "Райффайзен Банк Аваль" за 2018 рік. URL: <https://www.aval.ua/documents> (дата звернення: 12.06.2019).

13. Звіт керівництва АТ "Прокредит Банк" за 2018 рік. URL: <https://www.procreditbank.com.ua/assets/uploads/corporate-documents/Management-report-2018-UKR.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).

14. Офіційна веб-сторінка АТ "ПУМБ". URL: <https://about.pumb.ua/management/komplaens-i-korporativnauetyka> (дата звернення: 12.06.2019).

15. Офіційна веб-сторінка АТ "Таскомбанк". URL: <https://tascombank.ua/content/view/1459/10/lang-ukrainian/> (дата звернення: 12.06.2019).

16. Звіт про управління за 2018 рік АТ "Альфа-Банк". URL: <https://alfabank.ua/storage/files/zvit-pro-upravlinnya-abu-2018.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).

17. Фінансова звітність АТ "Сбербанк" за 2018 рік. URL: <http://www.sberbank.ua> (дата звернення: 12.06.2019).

18. Річний звіт АТ "ОТП Банк" за 2018 рік. URL: https://www.otpbank.com.ua/pdf/annual_reports/report-2018.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

19. Фінансова звітність АТ "Кредитвест Банк" за 2018 рік. URL: <https://www.creditwest.ua/upload/iblock/cf4/cf45035da8a29781682866ee93be25b3.pdf> (дата звернення: 12.06.2019).

20. Фінансова звітність АТ "Банк Кредит Дніпро" за 2018 рік. URL: https://credidnepr.com.ua/sites/default/files/ifrs_fs_ukr_2018.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

21. Настанови щодо практики апетиту ризиків для банків. Європейський банк реконструкції та розвитку. Квітень, 2018. URL: <https://www.bsi.si/ckfinder/connector?command=Proxy&lang=sl&type=Files¤tFolder=%2FFinan%20C4%8Dna%20stabilnost%20Predpisi%20Ureditev%20notranjega%20upravljanja%20F&hash=6ce6c512ea433a7fc5c8841628e7696cd0ff7f2b-&fileName=Guidelines%20on%20Risk%20Appetite%20Practices%20for%20Banks.docx> (дата звернення: 13.06.2019).

22. Проблеми управління центральними банками. Банк міжнародних розрахунків. URL: https://www.bis.org/publ/othp04_8.pdf (дата звернення: 13.06.2019).

23. Управління ризиками репутації в центральних банках, Документ для обговорення персоналу Банку Канади, № 2015-16, листопад 2015. URL: <https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2015/11/dp2015-16.pdf> (дата звернення: 13.06.2019).

24. Постанова Правління НБУ "Про схвалення Методичних вказівок з інспектування банків "Система оцінки ризиків" від 15.03.2004 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> (дата звернення: 13.06.2019).

25. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах" від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення: 13.06.2019).

26. Постанова Правління НБУ "Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу" від 26.06.2015 № 417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0417500-15> (дата звернення: 13.06.2019).

27. Консультативний документ. Запропоновані вдосконалення Рамкової програми Базель II. Базельський комітет з банківського нагляду, 2009. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs150.pdf> (дата звернення: 10.06.2019).

28. Офіційна веб-сторінка Deutsche Bank. URL: <https://www.db.com/cr/en/concrete-management-of-reputational-risks.htm> (дата звернення: 10.06.2019).

29. Офіційна веб-сторінка Royal Bank Of Scotland. URL: <https://www.rbs.com/rbs/sustainability/responsible-business/reputational-and-environmental-social-ethical-ese-risks/managing-reputational-risk.html> (дата звернення: 10.06.2019).

30. Управління ризиками базових банківських операцій. Мон. у 2 томах за ред. А. О. Єпіфанова і Т. А. Васильєвої. Суми ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. 283 с.

31. Изнова Т.С. Аналитическое обеспечение управления репутационными рисками публичных компаний. Диссертация по специальности 08.00.12. 2014, Москва.

32. Коробова Г.Г. Банковское дело, Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Магистр, Инфра-М, 2015. 592 с.

33. Офіційна веб-сторінка HSBC Holdings plc. URL: <https://www.hsbc.com/our-approach/risk-and-responsibility/reputational-risk> (дата звернення: 10.06.2019).

34. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку "Про затвердження Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками" від 01.10.2015 № 1597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1311-15> (дата звернення: 11.06.2019).

35. Христин А.І. Сутність та чинники виникнення репутаційного ризику банків. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 8, ч. 2, 2016, с. 108—111.

36. Примостка Л.О., Примостка О.О., Карчева І.Я. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі. Монографія. Київ: КНЕУ, 2017. 380 с.

37. Чорна О.Є., Філатов Б.Г. Управління ризиком репутації комерційного банку. Науковий вісник Ужгородського університету 2011: Серія Економіка. Спецвип. 33, Ч. 2. с. 302—305.

38. Ковтун В.П. Алгоритм аналізу репутаційних ризиків підприємства. Економічний аналіз. 2012 рік. Вип. 10, Ч. 4. с. 170—174.

39. Буряк А.В., Римар А.О. Репутаційні ризики банківського сектору: інституційні прояви суспільної довіри до фінансового сектору країни. Економіка. Фінанси. Право. № 12, 3/2017, с. 10—14.

40. Honey, G. (2009), *A Short Guide to Reputation Risk*, Gower Publishing, Farnham, UK.

41. Griffin, A. (2014), *Crisis, issues and reputation management*, Kogan Page Limited, London, UK.

References:

1. JSC "Ukreximbank" (2018), "Management Report (Corporate Governance Report)", available at: <https://www.eximb.com/assets/files/download/a1-1-2-stand-alone-fs-exim-2018-united2.pdf> (Accessed 12 June 2019).

2. JSC "Prominvestbank" (2018), "Management Report (Corporate Governance Report)", available at: <https://www.pib.ua/userfiles/files/ManagementReport2018.pdf> (Accessed 12 June 2019).

3. JSC "Citibank" (2018), "Management Report (Corporate Governance Report)", available at: https://www.citigroup.com/citi/about/countries-and-jurisdictions/data/ukraine/ukr_management_report_2018_jsc.pdf (Accessed 12 June 2019).

4. JSC "ING Bank Ukraine" (2018), "Annual Report", available at: https://www.ingbankukraine.com/media/2904076/ing-ifrs-fs_2018-ukr_full-scan-secured.pdf (Accessed 12 June 2019).

5. JSC "Deutsche Bank DBU" (2018), "Management Report", available at: https://www.db.com/ukraine/docs/Management_report_2018_Ukr.pdf (Accessed 12 June 2019).
6. JSC "Piraeus Bank MKB" (2018), "Annual Report", available at: [http://www.piraeusbank.ua/i_upload/Piraeus%20Bank%20ICB_18_UKR\(1\).pdf](http://www.piraeusbank.ua/i_upload/Piraeus%20Bank%20ICB_18_UKR(1).pdf) (Accessed 12 June 2019).
7. JSC "Bank Forward" (2018), "Annual Report", available at: <https://www.forward-bank.com/about/recording/2019/2604/FZ2018.pdf> (Accessed 12 June 2019).
8. JSC "SEB Corporate Bank" (2018), "Management Report (Corporate Governance Report)", available at: https://sebgroup.com/siteassets/about_seb1/our_locations/ukraine/financial_reporting/2018/2018-year-report.pdf (Accessed 12 June 2019).
9. JSC "Credit Europe Bank" (2018), "Annual Report", available at: http://www.crediteurope.com.ua/assets/uploads/docs/reports/Finance_Report_2018.pdf (Accessed 12 June 2019).
10. Bank Pekao S.A. (2018), "Report on the activities", available at: <https://www.pekao.com.pl/dam/jcr:5e9d6839-f2e1-458c-8144-027a81d0c06c/Pillar%203%20Pekao%20Group%202018.pdf> (Accessed 12 June 2019).
11. JSB "UkrGasbank" (2018), "Annual Report", available at: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/richniy_zvit_2018.pdf (Accessed 12 June 2019).
12. JSC "Raiffeisen Bank Aval" (2018), "Management Report (Corporate Governance Report)", available at: <https://www.aval.ua/documents> (Accessed 12 June 2019).
13. JSC "ProCredit Bank" (2018), "Management Report", available at: <https://www.procreditbank.com.ua/assets/Uploads/corporate-documents/Management-report-2018-UKR.pdf> (Accessed 12 June 2019).
14. The official site of JSC "PUMB" (2019), available at: <https://about.pumb.ua/management/komplaens-i-korporatyvna-etyka> (Accessed 12 June 2019).
15. The official site of JSC "Taskombank" (2019), available at: <https://tascombank.ua/content/view/1459/10/lang.ukrainian/> (Accessed 12 June 2019).
16. Management Report of JSC "Alfa-Bank" for the year 2018, available at: <https://alfabank.ua/storage/files/zvit-pro-upravlinnya-abu-2018.pdf> (Accessed 12 June 2019).
17. JSC "Sberbank" (2018), "Annual Report", available at: <http://www.sberbank.ua> (Accessed 12 June 2019).
18. JSC "OTP Bank" (2018), "Annual Report", available at: https://www.otpbank.com.ua/pdf/annual_reports/report-2018.pdf (Accessed 12 June 2019).
19. JSC "Creditwest Bank" (2018), "Annual Report", available at: <https://www.creditwest.ua/upload/iblock/cf4/cf45035da8a29781682866ee93be25b3.pdf> (Accessed 12 June 2019).
20. JSC "Bank Credit Dnipro" (2018), "Annual Report", available at: https://creditdnpr.com.ua/sites/default/files/ifrs_fs_ukr_2018.pdf (Accessed 12 June 2019).
21. European Bank for Reconstruction and Development (2018), "Guidelines on Risk Appetite Practices for Banks", available at: <https://www.bsi.si/ckfinder/connector?command=Proxy&lang=sl&type=Files¤tFolder=%2FFinan%20C%204%20Dna%20stabilnost%2FPredpisi%2FUreditev%20notranjega%20upravljanja%2F&hash=6ce6c512ea433a7fc5c8841628e7696cd0ff7f2b&fileName=Guidelines%20on%20Risk%20Appetite%20Practices%20for%20Banks.docx> (Accessed 13 June 2019).
22. Bank for International Settlements (2009), "The Report "Issues in the Governance of Central Banks", available at: https://www.bis.org/publ/othp04_8.pdf (Accessed 13 June 2019).
23. Bank of Canada (2015), "Staff Discussion Paper "Reputational Risk Management in Central Banks", available at: <https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2015/11/dp2015-16.pdf> (Accessed 13 June 2019).
24. National Bank of Ukraine (2004), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On approval of Methodical guidelines for inspection of banks "System of Risk Assessment", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04> (Accessed 13 June 2019).
25. National Bank of Ukraine (2018), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On approval of the Regulation on the organization of a risk management system in banks of Ukraine and banking groups", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (Accessed 13 June 2019).
26. National Bank of Ukraine (2015), "Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine "On approval of the Regulation on implementation of financial monitoring by banks", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0417500-15> (Accessed 13 June 2019).
27. Basel Committee on Banking Supervision (2009), "Consultative Document "Proposed Enhancements to the Basel II Framework", available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs150.pdf> (Accessed 10 June 2019).
28. The official site of Deutsche Bank (2019), available at: <https://www.db.com/cr/en/concrete-management-of-reputational-risks.htm> (Accessed 10 June 2019).
29. The official site of Royal Bank Of Scotland (2019), available at: <https://www.rbs.com/rbs/sustainability/responsible-business/reputational-and-environmental-social---ethical---ese---risks-/managing-reputational-risk.html> (Accessed 10 June 2019).
30. Epifanov, A.O. and Vasylyeva, T.A. (2012), Upravlinnia ryzykamy bazovyh bankivskyyh operaciy [Risk Management of Basic Bank Transactions], DVNZ "UABS NBU", Sumy, Ukraine.
31. Iznova, T.S. (2014), "Analytical provizion of reputation risks' management of public companies", Abstract of Ph.D. dissertation, Accounting, statistics, Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow, Russian Federation.
32. Korobova, G.G. (2015), Bankovskoe delo [Banking], 2nd ed, Infra-M, Moscow, Russian Federation.
33. The official site of HSBC Holdings plc (2019), available at: <https://www.hsbc.com/our-approach/risk-and-responsibility/reputational-risk> (Accessed 10 June 2019).
34. National Securities and Stock Market Commission (2015), "Decision of the National Securities and Stock Market Commission "On approval of the Regulation on prudential norms of professional activity in the stock market and requirements to the risk management system", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1311-15> (Accessed 11 June 2019).
35. Chrystin, A.I. (2016), "Essence and factors of the banks' reputation risk origin", Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Serii Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, Issue 8, Part 2, pp. 108—111.
36. Prymostka, L.O. Prymostka, O.O. and Karcheva, I. Ya. (2017), Bankivskiy menedzhment: innovatsiini kontseptsii ta modeli [Banking Management: Innovative Concepts and Models], 3rd ed, KNEU, Kyiv, Ukraine.
37. Chorna, O.E and Filatov, B.G. (2011), "Managing the reputation risk of a commercial bank", Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu 2011: Serii Ekonomika, vol. 33, no. 2, pp. 302—305.
38. Kovtun, V.P. (2012), "Algorithm for analyzing reputational risks of an enterprise", Ekonomichniy analiz, vol. 10 (4), pp. 170—174.
39. Buryak, A.V. and Rymar, A.O. (2017), "Reputational risks of the banking sector: institutional records of trust to the financial sector of the country", Ekonomika. Finansy. Pravo, vol. 12, pp. 10—14.
40. Honey, G. (2009), A Short Guide to Reputation Risk, Gower Publishing, Farnham, UK.
41. Griffin, A. (2014), Crisis, issues and reputation management, Kogan Page Limited, London, UK.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2019 р.